Všude proti Slovanům.

Praha, 18. prosince.

Projevy, k nimž došlo při středečním přijetí delegátů říšské rady u císaře i následující výklad hraběte Goluchowského ve výboru uherské delegace, podaly nový důkaz, že jako vnitřní, tak i zahraniční politika tohoto státu vedena jest zodpovědnými činiteli duchem protislovanským. Kdyby tohoto směru v celé soustavě vládní nebylo, sotva by byl dr. Kramář býval nucen oproti mylným informacím, které dle neklamných přiznaků o vlastní příčině českého odporu a vnitřních zmatků na nejvyšším místě jsou udržovány, sáhnouti bez rozpaků k poctivé zbrani pravdy. Otevřeně pověděl dr. Kramář císaři, že česká obstrukce na říšské radě nevyplynula z ješitné lehkovážnosti, jak tvrdí Němci, nýbrž že byla českým poslancům po čtyřletém vyčkávání, že spravedlivé požadavky konečně budou splněny, přímo vnucena. Obnova vnitřní úřední češtiny připověděna byla zcela určitě, ale k nápravě křivdy nedošlo; požadavek české university jest všestranně odůvodněný, ale jeho splnění dožadujeme se marně. Není tu přirozeno, že se český národ brání proti tomu, aby bezpráví na něm spáchané zůstalo v platnost a že náprava neblahých poměrů spočívá jedině v rukou těch, kdož křivdu spáchali a kdož ji udržují?

Ale místo však toho, aby Němcům konečně bylo důtklivě připomenuto, že jako nasycená menšina nejsou oprávněni činiti překážky rovnoprávnosti české většiny jakož i že nejsou povoláni rozhodovati o kulturních potřebách českých, žádá se na českých poslancích, aby uznali svrchovanost německé právomoci ve věcech národních, umožnili tak dělnost parlamentu a spečetili tím trvalé ponížení národa českého. Není to rada k politické i národní sebevraždě? Ukazuje se sice na to, že prý by nebylo tak zle a že by Němci již dali s sebou mluvit, kdyby se Čechové domáhali uskutečnění svých požadavků cestou ústavní. Ta slova padla též v cercle delegačním. Ale všechen posavadní postup Němců dokazuje, že čím více se ustupovalo před nimi, tím útočněji si vedli. Proti jazykovým nařízením hrab. Badeniho činili nejprve námitky jen proto, poněvadž to bylo nařízení; pak přenesli svůj odpor také na jejich obsah a když byly jazykové výnosy odvolány, žádali dokonce, aby také Stremayerovo nařízení bylo zrušeno. Kdyby dnes čeští poslanci na krásné ustali v obstrukci, ničeho by tím pro ozdravění vnitřních poměrů nebylo získáno. Naopak Němci teprve by byli posazeni na bujného koně a pod jeho kopyty zle by se dařilo i těm skrovným právům, jež národu našemu a slovanské většině v Rakousku byla ustředěna.

Proto mluvil dr. Kramář z nejvnitřnějšího přesvědčení celého národa českého, když prohlásil, že čeští poslanci nepřestanou bojovati proti tomu, aby parlament a jeho většina stála pod vetem německé menšiny. Pouze silná spravedlivá vláda mohla by zjednati nápravu — jak to trefně pověděl ve své úvaze dr. Žáček — ale systém, který skrz na skrz jest prosáknut duchem protislovanským, poměry nezlepší. Bohužel vězí zodpovědní a vedoucí činitelé v tomto nezdravém ovzduší stále až po krk. Také výklad hr. Goluchowského o poměrech balkánských stvrzuje tuto pravdu. Pouze Rumuni a Řekové obdrželi slova uznání, jelikož prý to jsou jediní přátelé spořádaných poměrů; za to však odnesli si svůj díl Bulhaři, kterým dostalo se neobyčejné ostré důtky, poněvadž prý povstání v Makedonii podporovali a podněcovali. Že Rumuni naprosto žádného a Řekové aspoň žádného mimořádného zájmu na osudu obyvatelstva makedonského nemají a tudíž nepotřebují se pro tekoucí tam proudy krve příliš rozčilovati, jest u nich na bledni; ale Bulhaři mají v Makedonii své bratry, a když Evropa tak dlouho netečně přihlížela k jich vraždění, týrání a mučení, kdož by tu mohl zazlívati, že jim z Bulharska spěchají též na pomoc? Nedovoláváme se citu, který v mezinárodní politice přestal být rozhodujícím činitelem, než dle spravedlnosti bylo by se slušelo, aby té ostrosti, s níž hr. Goluchowski vystoupil proti Bulharům, byl spíše užil proti hlavnímu vinníku, tedy proti Turecku, jež sice hr. Goluchowski — aby to nekřičelo — také trochu napomenul, aby hned na to s nejlaskavějším úsměvem je ujistil, že na škodu Turecka a jeho celistvosti nic se nestane. Že však hr. Goluchowski zaujal stanovisko opačné, tyrana takřka pohladil a týranému ještě více pohroziv, jakkoliv právě rakouskoruská shoda byla mu vydatnou oporou pro nejostřejší vystoupení proti úmyslné váhavosti Turecka v provádění reforem, nelze vysvětliti jinak, nežli opět neblahou zaujatostí proti Slovanům. Z téže pohnutky vypřjčtělo asi také veto rakousko-uherského zahraničního úřadu proti volbě kardinála Rampolly papežem, neboť státní sekretář nesnulého Lva XIII. byl nakloněn Slovanům a třeba že to hr. Goluchowski ve středečním svém výkladu nedoznal, přece ustává zde výmluvné faktum, že jiného vysvětlení veta nepodal.

A tak vidíme, že jako ve vnitřní tak i v zahraniční politice tohoto mocnářství stále převládá směr protislovanský. V oficielních kruzích sice se popírá, že by vnitřní politika v tomto státě byla vedena především jeho politikou zahraniční a hr. Goluchowski přesvědčil znova ujišťoval, že prý další trvání trojspolku při stejnoměrném rozdělení práv a povinností skytá všem účastným stranám kromě podporování vznešeného díla míru také dostatečnou svobodu v hájení vlastních zájmů. Kdyby vývoj věcí skutečně se kryl s tímto ujišťováním, nebylo by zde žádných námitek proti trojspolku. Ale jest to hájením nejvlastnějších zájmů Rakouska, když se v něm na úkor většiny podporuje pouze bohatě vším obdařená menšina německá, jejíž zhejčkaní příslušníci nejen nemají již dosti na tom, že všude ve veřejném životě vystupují a v prvé řadě jsou respektováni jako Němci, nýbrž chtějí dokonce již také, aby nic jim zde nepřipomínalo, že ještě nejsou v Německu? Slovanská většina má za to, že nejvlastnějším zájmem Rakouska jest, aby provedením úplné rovnoprávnosti konečně již přestalo být operačním polem pro rozpínavé choutky Německa. K tomu však jest třeba rádců svědomitých, kteří u vědomí velké své zodpovědnosti budou tlačit na zdravé obrat. Dokud se to nestane a dokud veškerá vládní politika neblahou setrvačností půjde zde neosvědčeným směrem protislovanským, dotud nynější osudné následky mylných i špatných informací, podávaných na nejvyšším místě, nejen potrvají, ale k větší ještě škodě celého státu nové a nové zmatky ploditi budou. Čeští poslanci neustávají ukazovati na správnou cestu, a čas jest věru nejvyšší, aby neprozřaví jasně prohlédli.

Rána z bambitky.

Napsal Jean Raulet.

Gilbert Desroches vešel právě do redakční kanceláře. Všecek zářil zdravím a dobrým rozmarem a pln "chicu" v obleku i chování, samotam dal se místností a v pravo i v levo družně tiskl ruce. Váhavě stanul pouze u velkého bledého mladíka, kolem jehož vyzáblých údů třepal se ošumělý kabát.

"Pierre Moroux", pravil redakční sekretář Péradon, kynuv na hubeného mladíka. "Nováček, skromný, ale nadaný."

Desroches potřásl pak rukou i tomuto, načež zmizel v jizbě chefredaktorově.

"Kdo je ten pán?" tázal se hubený mladý muž.

"On ho nezná!" sděšeně zvolal Mabric, redaktor 'směsi', úžasem pustiv nůžky, jimiž dotud byl řádil ve večerních.

"Je to snad Gilbert Desroches, feuilletonista, který píše týdenní přehled?"

"Feuilletonista, románopisec, kritik, co chcete, slovem největší genius našeho století!" odvětil Mabric. "Vsázím se, že nezná Moroux historku o ráně z bambitky, pravda-li?"

"O jaké ráně z bambitky?"

"Tu to máte! Neřekl jsem to?" zvolal Mabric. "Nu, tedy slyšte, mladíku, a přiučte se z toho, jak možno se stát v Paříži slavným!"

"Mabricu, přivedeš mě ještě k zoufalství! Šest hodin a dosud od tebe ani řádky rukopisu! Učinil bys lépe, kdybys co pikantního kdes vyšťáral. Od famosní oné "rány z bambitky" nic kloudného jsi nesvedl!"

"Zde máš rukopisu s dostatek, ohavo!" vzchopiv se zvolal oslovený. "Pojďte, Morouxe, raději odtud se vytrat'me. Venku vám historii tu povím."

* * *

Jedva že byli usedli oba ke stolu kdes v boulevardní kavárně, Mabric pošťouchl Morouxa loktem.

"Podívejte se, tady právě je. Vůz jeho zvolna jede za ním. Jak se nadýmá! Jak každý jej pozdravuje a jak ženy s ním koketují! Nezcela posud pětatřicet let a už vyznamenán řádem! Peněz vydělává, co jenom chce a přece sotva tomu pět let, co proslulému Desrochesovi žádný krejčí nebyl by počkal ani sto sous. Třel bídu jako já a vy!"

"Ale nadaným je skutečně!" odvážil se podotknout Pierre Moroux.

"On a nadaným!" zuřivě vzkřikl Mabric. "Má talent, že sám sobě dělá reklamu a to je všecko. Ostatně, co mi po tom? Tolik je jisto, že nyní hotový muž a že články jeho vždy zařaďovány jsou na předním místě. Ale mínim vám konečně historii tu povědět."

* * *

Nikdo ho neznal. S namáháním podařilo se mu tu a tam do pokoutního kdes lístku vpašovat nějaký feuilleton neb drobnou povídku. Od čeho byl živ? Měl nepatrné a špatně placené místo jakés v některém ministerstvě. Redakce lepších listů, kamž prostřednictvím ledabylých několika svých známých měl přístup, sotva kdy nabídly mu židli, dostavil-li se mezi pátou a šestou s nabídkou svých rukopisů. Aby rukopisy ty přišly do tisku, na to nikdo ani nepomýšlel a nikdo také se ani nenamáhal, aby je aspoň přečetl.

Tu přišel jednoho večera Cazanbon, víte.... Cazanbon, chefredaktor "Macchiavelu".... ale, nikoli, vy ho neznáte, je od lonska mrtev.... tedy Cazanbon večera kteréhos do redakční kanceláře vpadl jako vichr.

"Zná z pánů někdo náhodou jistého Gilberta Desrochest?"

Zvedl jsem zrak od své práce.

Cazanbon ke mně přiskočil tázal se: "Vy ho tedy znáte?"

"Já? Pokud vím, nikoli, ale minulý týden byl zde v redakci. Uvítal jste ho přece sám a dokonce přijal od něho nějaký rukopis."

"Na mou duchu, to je pravda!" opáčil Cazanbon. "Slyšte, Mabricu. Vše tu co do správnosti její mi prozkoumáte. Neudělal-li si člověk ten z nás blázna, pak rukopis jeho zítra ráno uveřejněn bude v listě. Pospěšte si a brzo se vrať'te."

Se slovy těmi položil mi na stůl list, jejž byl právě obdržel a jejž posud mohu vám slovo za slovem sdělit:

Velectěný pane chefredaktore!

Byl jste tak laskav, že k tisku přijal jste pro svůj list moji povídku pod titulem "Konec snu". Prosím, byste honorář za ni vydal Ferdinandovi, kancelářskému sluhovi vašemu, v uznání že vždycky pokud jen připouštělo to jeho hrubství, býval ke mně zdvořilým.

Jsem života syt a hodlám se zastřelit.

Přijměte, velectěný pane atd....

Podotýkám zde opětně, že znal jsem Gilberta Desrochesa pouze běžně od vidění.

Co nejrychleji dopravil mne vůz k obydlí Desrochesově, ve paní zevrubné udanému.

Zazvonil jsem a otevřel mi mladý jakýs muž.

"Mohl bych mluvit s panem Desrochesem?"

Mladý muž pátravě si mne prohlédl, načež odvětil dojatě:

"Náležíte k jeho přátelům?"

"Ovšem!" odpověděl jsem.

"K důvěrným jeho přátelům?" tázal se dále.

Kdybych býval odpověděl záporně, nebyl bych nepochybně ničeho zvěděl a odvětil jsem proto zcela troufale:

"K důvěrným jeho přátelům!"

"Pak připravte se, pane, na nejvýš kormutlivou zprávu."

"Jak že?"

"Gilbert je mrtev!"

"Mrtev?"

"Před hodinou se zastřelil, ale promiňte, pane, nyní nejsem s to udat vám bližších podrobností...."

A se slovy těmi dvéře přirazil mi před nosem.

Věděl jsem dosti a vůz rychle zpět dopravil mne do mé redakce, kdež Cazanbon netrpělivě na mne čekal.

"Nu?" tázal se.

"Je to pravda!" odvětil jsem.

"Viděl jste ho?"

Mohl jsem plným právem tvrdit, že jsem ho viděl.... pravda, mohl jsem, ježto byl jsem mluvil s jeho bratrem, neboť byl to zřejmě jeho bratr.... a odpověděl jsem zcela směle, že spatřil jsem Desrochesovu mrtvolu a připojil ještě několik o věci detailů.

Cazanbon radostně zamnul si ruce.

"Napište mi to, hochu, velmi pečlivě. Rukopis váš přijde na první stranu, hned za atentáty. Budeme dle všeho první, kteří zprávu tu přineseme. Zmiňte se, že byl jsem to já, který nadějný onen talent byl objevil a především postarejte se o vzletný nekrolog. Začněte asi tak: Gilbert Desroches, mladý literát velké budoucnosti a tak dále.... "Macchiavel" uveřejnil již ze zdárného jeho péra řadu výtečných článků a také dnes s to je list přinést původní jeho povídku pod titulem "Konec snu"...."

Byla to sensace druhého dne! Kdybyste býval všecky ty nekrology četl!

Každý předstíral, že znal duchapiného mladého onoho muže, jenž byl se honosil tak nadějným talentem a ježto byl rukopisy své roznesl všade, ještě před pohřbem skorem každý list od něho něco uveřejnil.

Gilbert Desroches! Gilbert Desroches! Na boulevardech mezi pátou a sedmou slyšet bylo pouze toto jméno.

Napozítří odebral jsem se opět do Desrochesova příbytku, abych se pozeptal po chvíli pohřbu.

Zazvonil jsem, ale nikdo mi neotevíral. Zazvonil jsem po druhé a potřetí a opět týž nezdar. Poptal jsem se u sousedů v pravo, v levo a naproti, ale nikdo Gilberta Desrochesa neznal. Nájemcem bytu, kde byl jsem marně zvanil, byl prý mladý jakýs muž, jménem Raymond Doyen, který den před tím byl odejel.

Slovem, byli jsme hrůzně mystifikováni!

Můžete si představit, jak jsem se k tomu tvářil a teprv vidět jste měl Cazanbona, když přišel jsem mu s touto novinkou.

Ale kousek se zdařil a šibal krom toho nastrojil věc tak, jako by ničeho neměl s ní společného.

Když nazítří vstoupil jsem do redakční kanceláře, všickni soudruhové stáli ve skupině: právě byl došel od zmíněného Raymonda Doyena list, rozeslaný prostřednictvím novinářské agentury všem časopisům.

Ve psaní uvedeném prohlásil, že bez vědomí Desrochesova, který nalézá se prý již osm dní na venkově, byl reklamu tuto uspořádal, aby talent, jakž mínil, přišlé skromného spisovatele, přivedl do pravého světla. Souhlasná chvála tisku dokázala, že byl přítele svého správně posuzoval. Ježto však zná prý Desrochesův karakter a bojí se jeho hněvu, podnikl na delší dobu rozvršenou cestu po Norvéžsku.

Následek kousku toho byla především tuhá vojna papírová, pak dostavilo se několik soubojů a Desroches, když po nějakém čase byl se vrátil do Paříže, měl to štěstí, že v jednom z nich lehce byl raněn. Zkrátka, můj zlatý, před několika dny úplně neznámý pisálek stal se přes noc slavným mužem. Ani z daleka ovšem nedává na sobě znát, jako by vědom by si byl, že já, Mabric, jsem vlastním zakladatelem jeho štěstí a že za vše, popularitu, jmění a řád, zavázán jest valnou měrou také mně.

Dokládat netřeba, že Desroches stal se stálým spolupracovníkem "Macchiavelu" a že Cazanbon k vůli "ráně z bambitky" na minutu propustil mne z redakce.

Čeho zlého jsem se byl dopustil? Kdyby tehdy chefredaktor můj býval požádal na mne kuli, již by se Desroches usmrtil, věru, byl bych mu přinesl i tu!

* * *

Mezi vypravováním Mabricovým spokojoval se Pierre Maroux tím, že obchvíli lehce se usmál.

"Chápu zcela dobře," ozval se posléz, když onen byl ukončil, "že nevražíte na Gilberta Desrochesa, ale pravdě dáno budiž svědectví: honosí se něčím více nežli talentem a to skutečným geniem v Paříži zjednat si platnost!"

Komisař Faunia.

Capriccio od Hermafrodita z Bojkovic.

Otec našeho hrdiny, dokud nosíval červené "plondre" hanácké, psával se poctivě Fouňa. Jakmile však pustil celolán synu Frolišovi a s tučnou výměnou přesídlil do Litvole, zpanštěl a počal se psáti Franta. Litovel nebyla tehdy ještě slovanskou, vládli tam ještě Skopalové, Jahodové, Kuchaři, Mekyskové, Sanetrníkové a jiní Francouzi. Toť tedy Faunia.

Mladší syn pantáty Fauniy, Cyrilek, studoval práva v Praze. Trvalo to nějakých sedm let, než byl hotov, ale za to dal se pak po přání otcově k politice. Advokacie, notářství, soudnictví, to otci Fauniovi neimponovalo. "Enem páni od hétmanství, to sou tak říkaja comel flauta (comme il fault) a jedno drohy", prál vždy tatík Faunia, jenž stal se na stará léta sečtělým.

V šest a dvaceti letech byl nabyl Cyrilek pyšného titulu c. k. místodržitelského konceptního praktikanta s jednou hvězdičkou.

První stanicí úřední Fauniy mladšího byla Litovel, aby prý si oblomil v němčině jazyk, když studoval česky. V tamní besedě pořádali Cyrilkovi staří přátelé jeho večírek na přivítanou a to byl Faunia junior poprvé a naposledy mezi Slovany. Neboť na vyšší pokyn se pak v besedě již neukázal a chodil jen do německého domu. Za učitelky v řeči Wolfové zvolil si Cyrilek dvě mladé židovečky. Lokálkář místního listu, člověk šťoura, zachytil jednou následující apostrofu Fauniovu: Fräulein, wir haben sie gestern vermiste! A dal to do novin.

Když takto osvojil si samospasitelnou, přeložen byl Cyrilek do Uherského Brodu. Zde v rodišti krásných děv probudil se v něm don Juan. Celimar — tak změnil své prosaické Cyril — byl jun pleti sice pihovité, ač byl brunet, postati nohaté, ale jinak baron, jak tvrdívala jeho obslužnice. Chodil elegantně nahrben, klobou na nose, švihal hůlkou, kouřil papirosy a cestu i práci v kanceláři jen tak odkopával. Srdce měl zamilované, pro ženské půvaby vnímavé.

Měl společnou úřadovnu s koncipistou hrabětem Dešpohrázi. Když spolu šli ulicí, myslili lidé, že vyčouhlý Celimar je hrabětem a otylý Dešpohrázi Fauniou. Jednou to Celimar na vlastní usi slyšel a srdce zachvělo se mu rozkoší. Což, nemožné to není, máme příklady, že na konci karriéry byli ochotní úředníci nobilisováni.

A jako na zavolanou došel komisaře (tak se mu stále říkalo) Fauniy litografovaný dopis vídeňského genealoga Hermana, že nalezl v archivech při jméně Faunia predikát a pošle-li pan komisař 30 korunek, že poslouží mu podrobnějšími daty a po případě rodokmenem.

Tedy přece! zajásal v duchu Celimar. Ne nadarmo byly v něm ty kavalírské talenty! V návalu radosti svěřil se svému důvěrnému příteli hraběti. Ten mínil, aby to jen zkusil. Syn psal otci do Litovle, a peníze šly do Vídně. Celimar čekal týden, dva, pak měsíc, dva, a z Vídně pořád nic. Hrabě Dešpohrázi postoupil zatím za komisaře a dostal se do Brna. Celimar posílal list za listem do Vídně, ale nedostával odpovědi.

Konečně došlo z Vídně psaní s pěti tlustými pečetěmi. (Později teprve seznal, že bylo pečetěno hamižným čtyřúhelníkem.) Celimar Faunia trnul, že snad již list erbovní — třesa se na celém těle podpisoval recepis a otvíral list. Na tuhém papíře četl — že pochází ze starobylé zemanské rodiny de Bebelhák — druhá větev žije v Uhrách, baroni de Bebel-Belbe — a zašle-li 500 korun na Ústřední Matici —

Dále nečetl, ale prašil listem o zem a odplivl si.

Prasata! zabručel, hroze komusi zaťatou pěstí. Hrabě ho patrně zradil. Nyní aby pro ostudu ani hlavy z domu nevystrčil.

Ale přišlo ještě hůře a komisař Faunia musel z Uherského Brodu. Stalo se to následovně.

Místní Dalila, preclíkářovic Šarlot poutala již dávno vnadami svými Celimara. A za poetického šera přistižen byl Celimar s vnadnou Šarlot pod vonným baldachýnem lípy v městském parku v situaci, v níž kdysi Vulkán překvapil svou nevěrnou ženu. Věc rozlétla se po městě a uličníci vykřikovali za Celimarem: Préci, préc!

Ohromný skandál. Pan přednosta úřadu referoval nahoru, malíčko — a pan Faunia vzat byl odtud.

Byl přeložen do N. M. Na novém působišti dal se zcela do vieku okresního hejtmana. Ne že by v kanceláři se potrhal. Sedával nad archem papíru a dumal. Črtal svůj podpis kde jen mohl a někdy naplnil autografy celé archy. Za to však nosil na výletech hejtmanovy dětičky, kibicoval mu při kartách, vodil na šňůře pinčlíka paní hejtmanové. Vzorným chováním tímto získal si Celimar Faunia nejen obliby u svého představeného, ale i protekce paní heptmanové, která byla rozenou von Stangler a měla konexe na rozhodujících místech. Tak se stalo, že byl Celimar Faunia ve dvou letech jmenován skutečným komisařem.

Stal se z něho politik. Se stranami v úřadě jednal moudře. Stručně a kategoricky se Slovany, vlídně a kamarádsky s Němci. Věděl, že se to tak "výše" rádo vidí.

Ale pro to uchovej bůh, aby se snad odrodil. "Když ti naši lidé — říkával naši — jsou tak neohoblovaní, tak beztaktní, tak provokativní, mein lieber!" Při tom pěstil komisař Faunia své šlechtické "talenty". Tak na příklad stavebnímu inženýru Ledererovi — přes německé jméno upřímnému Čechovi — rád zadržoval po celé měsíce komisální útraty. Měl z toho švandu, když inženýr před vánocemi si pro peníze přišel (měl sedm dětí a chtěl jim koupiti Ježíška,) jak se škrábal za ušima, když slyšel, že peníze ještě nedošly, nebo že nejsou po ruce akta. Ostatně, těšil ho komisař Faunia, bude míti u něho peníze dobře schované, nyní že by je beztoho hned utratil. Před sekretářem a písaři sehrál pak Faunia ve výpravné roli ztrápeného inženýra s takovou vervou, že vše smíchem plakalo. Po novém roce poslal pak sluhu pro inženýra a osopil se na něho, zda je on, komisař, jeho knihvedoucím, že si nevyzdvihuje své peníze, a div mu bankovky pod nohy neházel.

Komisař Faunia rád míval u sebe mnoho peněz. Bylo to kavalírské, když otvíral peněženku a ukazoval složené sto a padesátikoruny. Sklepníkovi a holiči tím alespoň náramně imponoval.

Lidé, pokud nebyli jeho představení, připadali komisaři Fauniovi náramně směšnými. Brousil vtip o každého a skládal rýmované epigramy. V Humorech a Švandovi mu je důsledně odmítali, ale krajinský lístek jakýsi dopřál jim přístřeší a otiskoval je pod značkou Rectus. Když však vyskytl se Rectus jiný, změnil komisař epigramatik rychle svůj pseudonym v Rectum, aby nebyl změten s prašivou ovcí ze stáda arcipastýře Kohna.

Pověstným po vlastech stal se komisař Faunia svým chováním ke krásnému pohlaví. V zábavě s dámou stavěla se ironie jeho v nejkrásnějším světle. Nic mu neimponovalo, ani krása, ani nevinnost, ani jemná mysl. Vše polévaval stejným louhem kritiky. Byl upřímným, tvrdil, a to v míře, že nezřídka prchaly od něho dámy s ruměncem studu neb hněvu v tváři. Věděl vše a nezamítal i nejkalnější prameny, aby měl novinky za tepla. Všecky děvy — i služebné — osloval křestným jménem, zdrobněle, znal jejich životopisy, jakoby byl domácím lékařem. Od listovního zvídal při pivě, jak otec které si stojí v knihách.

Tak plynula komisaři Fauniovi v bání boží léta, až nastal čas, kdy se v něm ozval hlas rozumu, řkoucí, že není dobře člověku samotnému. Sloužil právě při hejtmanství průmyslného města a v hrsku vyhlédl si svou nastávající druži. Volba jeho padla na dceru vlasteneckého továrníka českého Dibelky. Slečna Cenci byla již nemlada a pleti jako žlutozelený, secesní obrázek, ale za to malovaný na zlatém podkladu.

Zjevem svým v uniformě okouzlil komisař slečnu Cenci tak, že dostala hysterický záchvat. Otec Dibelka jen slzel a žehnal a když mohl promluviti, zastenal: Kdyby se toho nebožka máma byla dočkala!

Komisař Faunia se oženil a rok po té postoupil za tajemníka; a ještě rok, a stal se okresním hejtmanem.

Prvním veřejným projevem smýšlení nového hejtmana bylo, že v okresu svém při úředním dni vybíral od českých starostů do úřední čepice po šestáčku na šulfrajn.

Zabezpečil si další karieru.

Dobrá vůle.

"Pokoj lidem dobré vůle."

Tohle říkání objevuje se rok co rok. Dojemné povídky nesou tento titul, úvodníky novin mívají kravatu s tímto lidským vyšíváním, každý to vzdychá, ba jednou dostal hostinský Pančavka od svých denních hostů namleto pod parapletem heslo: "Pokoj lidem dobré vůle".

Pokoj by byl, lidé jsou tu také po ruce, ale ta dobrá vůle, tohle je taková hloupá pohádka, že by si člověk smíchem přetrhal vnitřnosti.

"Dobrá vůle všecko zmůže."

Povídali. Ale kde ji vzít, tu dobrou vůli, a nekrást!

Dobrá vůle má cenu dobré mince. Kde je dost peněz, tam se snadno urovnávají poměry, a kde je dosti dobré vůle, tam se to — panečku — smiřuje. Kde je dobrá vůle mezi manžely a přátely, tam netřeba nikoho dohánětí ku smiřování a pokoji. Při dobré vůli rozumí se pokoj sám sebou. Ale kde jde v manželství "jeden čehý, druhý hot", nebo kde už nastal rozvod "od mináže a kanafasu", tam vůbec nedá se mluvit o manželství. A přátelství mezi rozvedenými přátely? — To se rovná nule a říká se tomu nepřátelství.

"Dobrá vůle" může existovati jen tam, kde jsou aspoň dva lidé, kteří vůbec jakou vůli mají.

Co je platna dobrá vůle jednomu z manželů, když druhý se jí posmívá a míti ji nechce.

Dobrá vůle může býti jen mezi dobrými lidmi.

A představíme-li si místo dvou lidí, kteří jsou nuceni žíti vedle sebe — dva národy, je to týž poměr, totéž roztomilé živobytí.

Co platna nám ta blahoslavená dobrá vůle, když druhý ke všemu na světě spíš má chuť, než míti dobrou vůli. Kdyby měl dobrou vůli, měl by svatý pokoj, ale on nechce míti pokoj. V pokoji se dá dobře žíti, pravda, obě strany žijí stejně dobře, ale je stejně dobře známo, že mnozí lidé bez dobré vůle a bez pokoje žijí ještě lépe. Vzdorovitá, mlsná, rozhýčkaná žena jen proto nechce míti dobrou vůli, aby se nezdálo, že chce míti pokoj, že je spokojena. Ví, že čím méně dobré vůle a čím více nářku nad útrapami a utiskováním, tím víc muž za ní dolézá, tím víc uskrovňuje své vlastní požadavky a zahrnuje rozmazlenou ženu všemi možnými dary, jen aby nepomlouvala. A když přece dojde k jednání o smír, začne žena diktovati.

"Tedy se smířím, ale první odstavec podmínek bude, že poroučet smím jenom já, a poslouchat smíš zas jenom ty. Každý něco."

"To nejde, drahá."

"Tak je zas po dobré vůli. A řeknu to mamince, že jsi nechtěl smír, který já chtěla."

Zase prý se začnou co nevidět naši smiřovati s dobrými, nešťastné s námi skopulírovanými sousedy.

Výborní sousedé, už za dávných věků proslulí co "sousedé dobří". Všecko jame jim dali, všecko jsme jim nechali, co si vzali, jen k vůli samému pokoji a domovnímu požehnání, ale pořád mají ještě málo, pořád vytrubují do světa, jak špatně to chytil s námi, pořád máme rozvod na talíři, a copak dobrý člověk neudělá, aby už jednou měl v domácnosti pokoj!

Obyčejně to dopadne divně. Dobrý soused dá majiteli dobré vůle facku, ale ten nesmí přijíti o rozvahu, a jako člověk, který zná lépe písmo svaté než své svaly, musí nastavit druhou tvář. Taky ji nastaví, aby dokázal svoji dobrou vůli, dostane na ni druhou facku, a poněvadž třetí tvář nemá, aby nastavil ještě tu, obrátí se k domovu a je rád, že je přece lepší než soused. To může dokázat, když by se tomu nevěřilo, i lékařským atestem.

Na tohle smiřování jsme chlapíci, všecka čest, to nám nikdo nevezme.

Taky čert ošidil mého známého, pana Holubičku Povahu, že se oženil. A k tomu z lásky. Není prý dobře býti člověku samotnému. Ženuška jeho dělala čtrnáct dní dobrotu, než poznala, že mužíček její místo "Holubička" měl by se jmenovat "Pták svatého Lukáše".

Čím větší dobrotu jevil Holubička, čím více podezříval dobrou vůli, aby se mu nesesypal domácí klid, tím u štěpačnější, vzdorovitější a pánovitější byla jeho drahá Frydolína.

Mlčel, trpěl, doufal, nezoufal. Jednoho dne hodila Holubičkovi jeho lásku pod nohy, vzala si, co bylo lepšího v domácnosti a odstěhovala se k mamince.

Holubička smutně chodil, naříkal, bál se, co tomu řeknou lidé, přišel za ženou, prosil ji, aby mu odpustila, čím jí neublížil, ale vyhodili jej. Aspoň psal své Frydolínce vroucí dopisy, jak to na světě krásné, když dva se mají rádi, aby řekla, co se jí nelíbí, co si přeje, všecko že se jí vyplní, jen když on — Holubička Povaha — bude moci svým známým oznámiti, že už zase žije se ženou v dobré vůli a ve svatém pokoji. To paničku teprv posadilo na koně. Maminka, tetička, švakrová, sestřenice, kde kdo byl v příbuzenstvu, popichoval paní Frydolínku, aby se nesmiřovala, dokud pan Holubička neslíbí ještě více, totiž že všech práv mužských se vzdává ve prospěch své milované ženy, a že si nenechá žádné jiné právo, než právo dýchat, buď ústy nebo nosem, mrkat očima a natahovat hodiny a sbánět peníze pro domácnost.

Pan Holubička, který by byl odpustil raději dýchání, jen kdyby byl směl míti dobrou vůli, vylezl na židli, zatloukl do zdi skobu, spletl špagát z homole v provaz a že se oběsí. Ale najednou si věc rozmyslil. Nechal provaz na skobě, na památku své hlouposti, ustrojil se, a jako fidélní chlapík vyšel si "do světa, kde růže rozkvetú."

"Dovedeš-li žíti beze mne, dovedu tedy žíti bez tebe."

A Frydolínka dostávala novinu za novinou. Pan Holubička prý přišel až ráno domů, — pan Holubička tančil na plesu jako svobodný, — pan Holubička jel včera na výlet s veselými kumpány.

"Maminko, já chtěla, aby se soužil, aby na mne žárlil, aby beze mne nemohl být!" plakala paní Frydolínka.

"Holka, přepočítaly jsme se. Myslily jsme, že to nedovede, co dovedeš ty. Musíš se smířit, není holt nad dobrou vůli v manželství a svatý pokoj."

"Což když se nebude chtít smířit?"

"Pak se smíříš ty. Musíš se smířit."

Asi tři dny hledali pana Holubičku. Nu, smířil se, ale dal se nutit. Naučil se tomu od jiného, že čím víc dá se kdo ke smíru nutit, tím větší vážnosti požívá mezi usmířenci.

Zmýlená neplatí.

"Pohořálku, slyšíte?"

"Co pak, hospodáři?"

"Nechtěl byste na chvíli nechat té tkalcoviny — beztoho vám nesvědčí — a svázat mi několik mandelů žita?"

"Proč ne, hospodáři, když bude něco na pivo...."

"No, to víte, že bude. Tak už toho nechte a pojďte, vidíte, že se mračí!"

Starý tkadlec ještě několikráte hodil článkem, pak zastavil práci a šoural se s lavičky dolů.

"Někoho si přijednejte, sám byste nic nesved," ozval se opět hospodář, "a zastavte se u nás pro povřísla, jsou připravena."

"Dobře, dobře," přitakal Pohořalý, oblékaje krátkou kazajku, "zastavím se pro Františka Horáčka a půjde nám to něco fajn!"

Soused Svoboda vyřídiv svoji záležitost, obrátil se k domovu a Pohořalý zamířil k Horáčkovi. Za chvíli bylo je viděti odcházeti od Svobodů, každý nesl svazek povřísel.

Když došli na místo, pobízel Pohořalý soudruha: "Frantíku, tuž se, hospodář slíbil hodnou diškreci, budeme-li hotovi než spustí déšť."

Frantík jen přikývl hlavou a oba dali se do práce. V krátké době vypadalo pole jako bojiště, snopy válely se v pravo, v levo, mezi nimi. Pohořalý s Horáčkem mávali roubíky a vázali žito až povřísla praskala. Občas utřeli si zpocená čela a přihnuli si z láhve kořalky.

"Mně se zdá," ozval se pojednou Horáček, "že nám došla povřísla."

"Taky se mi to zdá," přisvědčil Pohořalý, "a ještě tolik obilí nesvázané ho. Bože, to je letos ouroda!"

Nastala porada, co nyní? Konečně rozhodnuto, že se Frantík vrátí do vsi, snad si hospodář někde povřísla vypůjčí; nemá-li už žádných, soused Mečíř mívá jich hojnou zásobu. Frantík už jen letěl a Pohořlý natáhl se na mezi do stínu nízkého jeřábu.

"Narovnám si trochu záda," pomyslil si, převalil se na znak.

Byl parný den a cvrčci zpívali svou monotonní, uspávající píseň, která na starého tkalce nezůstala bez účinku, několikráte zívl a usnul.

Snad se mu něco příjemného zdálo, vrásčitá jeho tvář stahovala se v úsměv. Spánek jeho neměl však dlouhého trvání. Ještě polo ve snu pohřížen zaslechl vadivé hlasy a ucítil prudké trhnutí ramenem. Probudiv se náhle, spatřil rozhněvanou tvář Svobodovu, za nímž Horáček jaksi rozpačitě se krčil.

Pohořalý v domněnce, že hospodář se hněvá, že na poli usnul, chtěl jej odzbrojiti poukázáním na vykonanou práci.

"Všecka povřísla jsme spotřebovali a ještě tolik žita leží, chvála bohu, to je letos úroda!"

Avšak Svoboda nedal mu téměř ani domluviti, tvář jeho zamračila se ještě více.

"Víte-li pak, vy starý o....' komu jste to žito svázali?" spustil na uleknutého tkalce.

"No, komu pak jinému, než vám, hospodáři, to je přece vaše role?"

"Myslíte? Opravdu? Po druhé, až něco nebudete určitě vědět, dříve se optejte. Co jen soused Koudelka řekne, až to nadělení uvidí!"

V tom již také rázným krokem blížil se Koudelka skupině.

"Pro Krista pána," spráskl ruce, "co jste mi to provedl Pohořalý? Což jste neviděl, že je v obilí mnoho trávy? Chtěl jsem to nechat důkladně proschnouti, než to vezmu domů a vy mi to svážete syrové! Kdo vám to poroučel?"

Starý tkadlec stál tu celý zkoprnělý a koukal v rozpacích s jednoho na druhého.

"Inu, když jsem já si to asi už spletl...."

"Ovšem, zmýlená neplatí; nyní mi ale nezbývá, než odvézt obilí do stodoly, zmokne-li to ještě, mohu to odvézt přímo na hnojniště."

S tím soused Koudelka odešel. Svoboda, nechtěje se déle zlobiti, po několikerém rázném zakletí odcházel též.

"Tak vidíš, Francku," odlehčil si Pohořelý svému soudruhu, "to má člověk za dobrou vůli, pro takovou maličkost tolik křiku!" A loudavým krokem odcházel s pole. Frantík ho mechanicky následoval, pravý horský filosof.

Monolog.

Napsal René Trémadeur, přel. B. Slivová ml.

Myslím, že není na světě.... hm! na světě.... svět je hodně veliký.... tedy ve Francii.... na každý spůsob v celé Paříži.... ne, není v celé Paříži mladé dívky tak nešťastné, jako já.

Dnes ráno, v 10 hodin, byla jsem ještě velmi šťastna; seděla jsem u piana, hrála jsem škály.... a najednou.